

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

18 päivänä joulukuuta 2007*

Asiassa C-436/06,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Finanzgericht Hamburg (Saksa) on esittänyt 20.9.2006 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 23.10.2006, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Per Grønfeldt ja

Tatiana Grønfeldt

vastaan

Finanzamt Hamburg – Am Tierpark,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans (esittelevä tuomari) sekä tuomarit L. Bay Larsen, K. Schieman, P. Küris ja C. Toader,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

julkisasiamies: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 27.9.2007 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- P. ja T. Grønfeldt, edustajanaan Steuerberater A. Mutscher,

- Finanzamt Hamburg – Am Tierpark, edustajanaan Oberregierungsrat B. Fiedler,

- Saksan hallitus, asiamiehinään M. Lumma ja C. Blaschke,

- Kreikan hallitus, asiamiehinään K. Georgiadis, O. Patsopoulou ja I. Pouli,

- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään R. Lyal ja G. Wilms,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee EY 56 artiklan tulkintaa.

- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä P. ja T. Grønfeldt ja toisaalta Finanzamt Hamburg – Am Tierpark (jäljempänä Finanzamt) ja jossa on kyse kahdesta Tanskan oikeuden mukaisesti perustetusta pääomayhtiöstä omistettujen osuuksien luovutusvoiton verotuksesta Saksassa.

Asiaa koskevat kansalliset oikeussäännöt

- 3 Kuten ennakkoratkaisupyyntöä esittämistä koskevasta päätöksestä ilmenee, Saksan tuloverolain (Einkommensteuergesetz), sellaisena kuin se oli 24.3.1999 annetun lain johdosta (BGBl. 1999 I, s. 402), 17 §:ssä elinkeinotoiminnan tulona pidettiin myös pääomayhtiön osuuksien luovuttamisesta saatua voittoa silloin, kun luovuttaja oli viiden edeltävän vuoden aikana omistanut yhtiöpääomasta suoraan tai välillisesti huomattavan osan eli vähintään 10 prosenttia.

- 4 Tuloverolain, sellaisena kuin se on muutettuna 23.10.2000 annetulla veronalennuslailla 2001/2002 (Steuersenkungsgesetz 2001/2002) (BGBl. 2000 I, s. 1433; jäljempänä EStG:n muutettu versio), 17 §:n mukaan elinkeinotoiminnan tuloihin kuului myös pääomayhtiön osuuksien luovuttamisesta saatu voitto silloin, kun luovuttaja on viiden edeltävän vuoden aikana omistanut yhtiöpääomasta suoraan tai välillisesti vähintään yhden prosentin.
- 5 EStG:n muutetun version 17 §:n soveltamissäännöksistä eli EStG:n muutetun version 52 §:n 1 momentista ja tuloverolain, sellaisena kuin se on muutettuna verolainsäädännön mukauttamisesta euroihin siirryttäessä 19.12.2000 annetulla lailla (Steuer-Euroglättungsgesetz) (BGBl. 2000 I, s. 1790), 52 §:n 34a momentista seuraa, että yhtiöiden, jotka eivät ole yleisesti yhteisöverovelvollisia, ja näin ollen ulkomaisten pääomayhtiöiden osuuksien luovutuksen osalta EStG:n muutetun version 17 §:ää voitiin soveltaa muista edellytyksistä riippumatta jo verovuodesta 2001 lähtien. Yleisesti yhteisöverovelvollisten yhtiöiden ja näin ollen Saksan oikeuden mukaisesti perustettujen yhtiöiden osuuksien luovutuksen osalta EStG:n muutetun version 17 §:ää voitiin soveltaa vasta verovuodesta 2002 lähtien, joten vuonna 2001 veroa oli maksettava luovutusvoitoista vasta silloin, kun luovuttajan omistusosuus yhtiöpääomasta oli vähintään 10 prosenttia.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

- 6 Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä ilmenee, että P. Grønfeldt omisti 2,1 prosenttia Tanskan oikeuden mukaisesti perustetun Navision Software A/S:n osakepääomasta ja 2,5 prosenttia vastaavasti Tanskan oikeuden mukaisesti perustetun WISEhouse Denmark A/S:n osakepääomasta.

- 7 Vuonna 2001 hän myi huomattavan osan edellä mainituista omistusosuuksista. Tällöin hän sai voittoa Navision Software A/S:n osuuksien luovutuksesta ja kärsi pienehkön tappion WISEhouse Denmark A/S:n osuuksien luovutuksesta.
- 8 Finanzamt totesi 10.4.2003 tekemässään tuloveropäätöksessä EStG:n muutetun version 17 §:n mukaisesti, että luovutusvoiton ja luovutustappion erotuksen perusteella luovutusvoitto on 2 021 287 Saksan markkaa (DEM). Grønfeldtien tätä päätöstä koskeva oikaisuvaatimus hylättiin.
- 9 Grønfeldtit riitauttivat kyseisen verotuspäätöksen ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa.
- 10 Heidän mukaansa se, että ulkomaisen pääomayhtiön osuuksien luovutusvoitosta piti maksaa veroa silloin, kun omistusosuus yhtiöpääomasta oli vähintään yksi prosentti, kun taas saksalaisen pääomayhtiön osuuksien luovutusvoitosta piti maksaa veroa silloin, kun omistusosuus yhtiöpääomasta oli vähintään 10 prosenttia, merkitsee erilaista kohtelua, joka on erityisesti EY 56 artiklassa määrätyn pääomien vapaata liikkuvuutta koskevan periaatteen vastaista.
- 11 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin yhtyy epäilyihin, jotka Bundesfinanzhof on esittänyt 14.2.2006 tekemässään päätöksessä VIII B 107/04 ja jotka koskevat EStG:n muutetun version 17 §:n yhteensoveltuvuutta pääomien vapaan liikkuvuuden periaatteen kanssa.

- 12 Koska Finanzgericht Hamburg katsoi, että sen käsiteltävänä olevan oikeudenkäyntiasian ratkaisu edellyttää yhteisön oikeuden tulkintaa, se päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko pääoman vapaata liikkuvuutta koskevan EY 56 artiklan mukaista, että ulkomaisesta pääomayhtiöstä omistettujen osuuksien luovutusvoitosta piti vuonna 2001 maksaa veroa jo silloin, kun luovuttaja oli viiden edeltävän vuoden aikana omistanut yhtiön pääomasta suoraan tai välillisesti vähintään yhden prosentin, kun taas yleisesti yhteisöverovelvollisen (saksalaisen) pääomayhtiön osuuksien luovutusvoitosta piti muutoin samoissa olosuhteissa vuonna 2001 maksaa veroa vasta silloin, kun omistusosuus oli huomattava eli vähintään 10 prosenttia?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 13 Kuten ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevasta päätöksestä ilmenee, ulkomaisten pääomayhtiöiden osuuksien luovutuksesta saaduista voitoista oli vuonna 2001 maksettava veroa jo silloin, kun omistusosuus yhtiöpääomasta oli yksi prosentti. Sen sijaan kotimaisten pääomayhtiöiden osuuksien luovutuksesta saaduista voitoista oli samana vuonna ja muutoin samoissa olosuhteissa maksettava veroa vasta silloin, kun tämä omistusosuus oli 10 prosenttia.
- 14 Tällainen erilainen kohtelu pääomien sijoittamispaikan perusteella voi kuitenkin johtaa siihen, että osakkeenomistaja luopuu sijoittamasta pääomiaan toiseen valtioon sijoittautuneeseen yhtiöön, ja rajoittaa samalla myös muihin valtioihin

sijoittautuneiden yhtiöiden mahdollisuuksia kerätä pääomaa Saksasta (ks. vastaavasti asia C-446/04, *Test Claimants in the FII Group Litigation*, tuomio 12.12.2006, Kok. 2006, s. I-11753, 166 kohta).

- 15 Tältä osin ei ole merkitystä sillä, että erilaista kohtelua on noudatettu vain rajoitetun ajan. Pelkästään tämä seikka ei nimittäin estä sitä, että erilainen kohtelu aiheuttaa merkittäviä seurauksia, kuten pääasian tosiseikat sitä paitsi osoittavat, ja että este pääomien vapaalle liikkuvuudelle on näin ollen todellinen.
- 16 Jotta tällainen erilainen kohtelu soveltuisi yhteen pääomien vapaaseen liikkuvuuteen liittyvien EY:n perustamissopimuksen määräysten kanssa, sen on koskettava tilanteita, jotka eivät ole objektiivisesti arvioituina toisiinsa rinnastettavissa, tai erilaisen kohtelun on oltava perusteltu yleistä etua koskevista pakottavista syistä (em. asia *Test Claimants in the FII Group Litigation*, tuomion 167 kohta).
- 17 Finanzamtin ja Saksan hallituksen mukaan pääasiassa kyseessä oleva erilainen kohtelu on osa siirtymäjärjestelmää, jonka toteuttamiseksi jäsenvaltiolla on oltava tietty liikkumavara ja jonka tavoitteena on saada pitkällä aikavälillä Saksan yhteisöverojärjestelmä yhteensopivaksi yhteisön oikeuden kanssa ja poistaa mahdollinen syrjintä. Jotta Saksassa ja ulkomailla toteutettuihin sijoituksiin kohdistuisi samanlainen verorasitus, Saksan yhteisöverojärjestelmässä on erityisesti pyritty korvaamaan täysimääräisen hyvityksen järjestelmä tulojen puolittaisen vapautuksen järjestelmällä.

- 18 Saksan hallitus toteaa täysimääräisen hyvityksen järjestelmän osalta, että pääomayhtiötä verotettiin lähtökohtaisesti 40 prosentilla. Tällaisen yhtiön osakkeenomistajilleen jakamaa voittoa verotettiin vain 30 prosentilla. Osakkeenomistajan oli maksettava jaetusta voitosta uudelleen tuloveroa henkilökohtaisen verokantansa mukaisesti. Hän saattoi kuitenkin vähentää henkilökohtaisesta verovelastaan koko sen yhteisöveron, jonka pääomayhtiö oli Saksassa jo maksanut. Täten vältettiin voittojen kaksinkertainen verotus.
- 19 Kyseinen hallitus toteaa sitä vastoin tulojen puolittaisen vapautuksen järjestelmän osalta, että 31.12.2000 jälkeen alkaneiden tilikausien osalta pääomayhtiön voittoihin sovelletaan vain yhtenäistä 25 prosentin verokantaa riippumatta siitä, jakaako se toteutuneen voittonsa osakkailleen vai ei. Osakas, joka saa osinkoa, ei voi enää vähentää yhteisöveroa. Kyseisen osakkaan on kuitenkin enää ilmoitettava ainoastaan puolet osingoistaan pääomatuloina, sillä toinen puolikas vapautetaan verosta. Tämä järjestelmä koskee sekä osinkojen että luovutusvoittojen verotusta.
- 20 Tämä sama hallitus toteaa edelleen, että tulojen puolittaisen vapautuksen järjestelmässä pääomayhtiön voittojen kokonaisverotus toteutuu – toisin kuin täysimääräisen hyvityksen järjestelmässä, jossa verotus kokonaisuudessaan tapahtuu jo yhtiötasolla – vasta sitten, kun voittojen verotus yhtiötasolla yhdistetään osinkojen puolikkaan verottamiseen osakastasolla.
- 21 Tämä yhdistelmä, joka Saksan hallituksen mukaan takaa täyden verotuksen, häiriintyy, jos se omistusprosentti yhtiöpääomasta, joka aiheuttaa veronalaisuuden osuuksia luovutettaessa, jäisi muuttamattomana 10 prosenttiin. Tällaisessa tapauk-

nessa osakas, jonka omistusosuus on alle 10 prosenttia, voisi nimittäin luovuttaa sen verosta vapautettuna sen jälkeen, kun yhtiö on mahdollisesti usean vuoden ajan jättänyt tuottamansa voitot jakamatta.

- 22 Finanzamt ja Saksan hallitus täsmentävät vielä, että tulojen puolittaisen vapautuksen järjestelmään liittyvää uutta verojärjestelmää on sovellettu voittoa jakavaan yhtiöön lähtökohtaisesti vuodesta 2001 lukien. Osakkaan osalta täysimääräisen hyvityksen järjestelmää on kuitenkin sovellettu vielä vuoden 2001 aikana, jos osinkotulot olivat peräisin kotimaisen yhtiön vuoden 2000 osalta toteuttamasta tavanomaisesta voitonjaosta. Ulkomaisten osinkojen saajien osalta tulojen puolittaisen vapautuksen järjestelmää on sitä vastoin sovellettu ilman siirtymävaihetta, sillä kyseisten osingonsaajien osalta ei aiemmin sovelletun lain nojalla noudatettu täysimääräisen hyvityksen järjestelmää.
- 23 Sen kysymyksen osalta, koskeeko pääasiassa kyseessä olevan kaltainen erilainen kohtelu tilanteita, jotka ovat objektiivisesti arvioituina toisiinsa rinnastettavissa, on tältä osin verrattava tilannetta, jossa osakas, joka omisti ulkomaisen yhtiön osuuksia, oli vuonna 2001, siihen tilanteeseen, jossa saman vuoden aikana oli sellainen osakas, joka omisti kotimaisen yhtiön osuuksia. Toisin kuin Saksan hallitus esittää, tilanteen, jossa ulkomaisen yhtiön osuuksia omistava osakas oli ennen vuotta 2001, vertaaminen siihen väitetysti edullisempaan tilanteeseen, jossa kyseinen osakas oli mainitusta vuodesta lukien, ei siis ole merkityksellistä.
- 24 Koska tulojen puolittaisen vapautuksen järjestelmä on kuitenkin Saksan hallituksen itsensä mukaan otettu käyttöön nimenomaan sen takia, että näin poistetaan mahdollinen syrjintä kotimaisiin ja ulkomaisiin yhtiöihin tehtyjen sijoitusten välillä,

vaikuttaa kiistattomalta, että näiden kahteen eri ryhmään kuuluvan yhtiön osakkaat ovat objektiivisesti arvioituina toisiinsa rinnastettavissa tilanteissa siltä osin kuin kyse on veronalaisuuden edellytyksenä olevan alarajan soveltamisesta pääasian kaltaisessa asiayhteydessä.

- 25 On siis tutkittava, onko senkaltainen erilainen kohtelu, josta pääasiassa on kyse, perusteltu yleistä etua koskevista pakottavista syistä.
- 26 Aivan ensiksi sen väitteen osalta, jonka mukaan on tarpeen taata kokonaisverotus, on todettava, että kyseinen väite muistuttaa väitettä, joka perustuu verojärjestelmän johdonmukaisuuteen.
- 27 Kuten myös Bundesfinanzhof tuo esiin päätöksessään VIII B 107/04, johon ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa, senkaltaista erilaista kohtelua, josta pääasiassa on kyse, ei voida kuitenkaan pitää perusteltuna sen takia, että on tarpeen taata verojärjestelmän johdonmukaisuus, koska P. Grønfeldtin kaltaisen osakkaan osalta kyseinen verotuksellinen etu ei ole suorassa yhteydessä siihen, että tämä etu kompensoidaan kantamalla tietty vero (ks. vastaavasti asia C-319/02, Manninen, tuomio 7.9.2004, Kok. 2004, s. I-7477, 42 kohta ja asia C-292/04, Meilicke ym., tuomio 6.3.2007, Kok. 2007, s. I-1835, 26 kohta).
- 28 Väite kokonaisverotuksesta auttaa toki ymmärtämään syyn, jonka takia tulojen puolittaisen vapautuksen järjestelmään liittyvä uusi verojärjestelmä otettiin käyttöön vasta vuonna 2002 sellaisten osakkaiden osalta, jotka omistavat osuuksia kotimaisesta yhtiöstä. Koska tämäntyyppisen yhtiön voittoa oli vuonna 2000 nimittäin edelleen verotettu aikaisemman täysimääräisen hyvityksen järjestelmän mukaisesti,

vuonna 2001 jaettujen osinkojen osalta on tämän johdosta toteutettu ”kokonaisverotus”, sellaisena kuin Saksan hallitus sitä tarkoittaa. Tällä samalla väitteellä ei kuitenkaan voida selittää sitä tapaa, jolla osakasta, joka omisti osuuksia ulkomaisesta yhtiöstä, kohdeltiin vuonna 2001. Tällaisessa tapauksessa ”kokonaisverotusta”, sellaisena kuin Saksan hallitus sitä tarkoittaa, ei missään tapauksessa pystytä saavuttamaan, koska ulkomaisen yhtiön voittoja verotetaan muussa jäsenvaltiossa.

- 29 Tähän tulkintaan ei vaikuta se seikka, johon Saksan hallitus viittaa ja jonka mukaan kyseinen osakas voisi luovuttaa omistussuosituksensa sen jälkeen, kun yhtiö on usean vuoden ajan jättänyt jakamatta tuottamansa voitot. Riippumatta siitä, onko voitot jätetty jakamatta vai ei, P. Grønfeldtin kaltaisen osakkaan tapauksessa on nimittäin mahdotonta päätyä ”kokonaisverotukseen”, sellaisena kuin Saksan hallitus sitä tarkoittaa.
- 30 Yhteisöjen tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta ei siis ilmene, että kyseinen päätös, jonka mukaan osakkaan saamien luovutusvoittojen veronalaisuuden edellytyksenä olevaa alarajaa vahvistettaessa kriteerinä oli vuonna 2001 yhden prosentin omistussuosuus ulkomaisen yhtiön yhtiöpääomasta eikä sen sijaan 10 prosentin omistussuosuus, oli tarpeen tämän ”kokonaisverotuksen” takaamiseksi.
- 31 Edellä esitetystä seuraa, että senkaltaista erilaista kohtelua, josta pääasiassa on kyse, ei voida pitää perusteltuna sen takia, että on tarpeen taata verojärjestelmän johdonmukaisuus.
- 32 Toiseksi sen väitteen osalta, jonka mukaan jäsenvaltiolla, jonka tavoitteena on saada kansallinen yhteisöverojärjestelmä pitkällä aikavälillä yhteensopivaksi yhteisön

oikeuden kanssa ja poistaa mahdollinen syrjintä, on oltava tietty liikkumavara siirtymäjärjestelmää toteutettaessa, on huomautettava, että perusvapauksien noudattaminen ja erityisesti pääasian osalta pääomien vapaan liikkuvuuden noudattaminen asettavat aina rajat tälle liikkumavaralle.

- 33 Vaikka senkaltainen siirtymäjärjestelmä, josta pääasiassa on kyse, voidaan kotimaisten yhtiöiden omistusosuuksista saatujen luovutusvoittojen verotuksen osalta selittää oikeutetulla huolenaiheella taata häiriötön siirtyminen aikaisemmasta järjestelmästä uuteen järjestelmään, tällainen seikka pelkästään ei voi kuitenkaan olla peruste senkaltaiselle erilaiselle kohtelulle, josta pääasiassa on kyse ja joka on epäedullista ulkomaisten yhtiöiden omistusosuuksista saatujen luovutusvoittojen verottamisen osalta.
- 34 Yhteisöjen tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta ilmenee siis, että senkaltainen erilainen kohtelu, josta pääasiassa on kyse, ei ole perusteltu yleistä etua koskevista pakottavista syistä.
- 35 Esitettyyn kysymykseen on näin ollen syytä vastata, että EY 56 artiklaa on tulkittava siten, että sen vastaista on pääasiassa kyseessä olevan kaltainen jäsenvaltion säännöstö, jonka mukaan toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneesta pääomayhtiöstä omistettujen osuuksien luovutusvoitosta on vuonna 2001 maksettava veroa jo silloin, kun luovuttaja oli viiden edeltävän vuoden aikana omistanut yhtiön pääomasta suoraan tai välillisesti vähintään yhden prosentin, kun taas ensiksi mainittuun jäsenvaltioon sijoittautuneen yleisesti yhteisöverovelvollisen pääomayhtiön osuuksien luovutusvoitosta piti muutoin samoissa olosuhteissa vuonna 2001 maksaa veroa vasta silloin, kun omistusosuus oli huomattava eli vähintään 10 prosenttia.

Oikeudenkäyntikulut

- 36 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

EY 56 artiklaa on tulkittava siten, että sen vastaista on pääasiassa kyseessä olevan kaltainen jäsenvaltion säännöstö, jonka mukaan toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneesta pääomayhtiöstä omistettujen osuuksien luovutusvoitosta on vuonna 2001 maksettava veroa jo silloin, kun luovuttaja oli viiden edeltävän vuoden aikana omistanut yhtiön pääomasta suoraan tai välillisesti vähintään yhden prosentin, kun taas ensiksi mainittuun jäsenvaltioon sijoittautuneen yleisesti yhteisöverovelvollisen pääomayhtiön osuuksien luovutusvoitosta piti muutoin samoissa olosuhteissa vuonna 2001 maksaa veroa vasta silloin, kun omistusosuus oli huomattava eli vähintään 10 prosenttia.

Allekirjoitukset